

ตารางค้นหาจะพาทรมดภัย

Frame your craving to escape from suffering

รศ. ดร. ประพันธ์ เศรษฐนันท์

มนุษย์สัตว์ทั้งหลายที่ยังไม่เข้าถึงพระธรรมล้วนมีชีวิตไปตามยถากรรม สุขบ้างทุกข์บ้าง วันหนึ่งทำดี อีกวันหนึ่งทำชั่ว สลับกันไปแล้วแต่โอกาสแห่งการกระทำของแต่ละคน บางคนเข้าใจว่าชีวิตทั้งหลายถูกกำหนดโดยพระพรหม ซึ่งตนเองก็ไม่เคยรู้จักที่เรียกว่าพรหมลิขิต บางคนเข้าใจว่าเทวดาบนสวรรค์เป็นผู้มีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลง ชีวิตของตนทำให้ตนเองมีสุขหรือทุกข์ได้ตามต้องการ เมื่อมีความเข้าใจเช่นนั้นแล้ว จึงจำเป็นต้องบนบานศาลกล่าว ขอให้ชีวิตตนเองเป็นอย่างโน้นเป็นอย่างนี้ไม่มีที่สิ้นสุด แต่ที่จริงองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้เราเห็นว่า ตนเองคือ ที่พึ่งของตนเอง ไม่มีที่พึ่งอื่นใด กรรมใดที่ตนเองได้กระทำไปแล้ว ย่อมมีผลต่อตนทั้งในภพนี้และภพหน้าแล้วแต่วาระโอกาสที่จะอำนวยให้บังเกิดขึ้น กรรมเป็นตัวกำหนดชะตากรรมของเราอย่างแท้จริง ไม่มีการยกเว้นแก่ผู้ใด แม้แต่องค์พระผู้มีพระภาคเองก็ไม่อาจหนีพ้นจากกฎแห่งกรรมได้เช่นกัน

คำถามจึงมีอยู่ว่า การกระทำกรรมต่างๆของมนุษย์สัตว์ทั้งหลายมีปัจจัยใดเป็นมูลเหตุ คำตอบคือ มูลเหตุแห่งการกระทำทั้งหลายมาจากกิเลสตัณหาในใจของมนุษย์ทั้งหลายนั่นเอง ถ้ายังไม่หมดกิเลสตัณหา ย่อมไม่หมดกรรม หมดกิเลสตัณหาจึงย่อมหมดกรรม ไม่มีการเวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไป กิเลสตัณหาจึงเป็นเหตุแห่งการสร้างกรรมของมนุษย์สัตว์ทั้งหลายโดยตรง ดังนั้นถ้าสมมติว่าเราสามารถสร้างตารางขังตัวกิเลสตัณหาของมนุษย์ได้ มนุษย์ทั้งหลายย่อมไม่อาจกระทำความชั่วได้อีกต่อไป

ภัยต่อชีวิตโดยตรงจึงเป็นกิเลสตัณหา ซึ่งฝังแน่นในชั้นสันดานของแต่ละบุคคลโดยไม่มีข้อยกเว้น กิเลสโดยสามัญแยกได้เป็น 3 ลักษณะได้แก่ (1) โลภะ ได้แก่ความอยากได้ (2) โทสะ ได้แก่ความไม่พอใจในอารมณ์ และ (3) โมหะ ได้แก่ความหลงคือเป็นอารมณ์ที่ตัดสินใจไม่ได้ว่าพอใจหรือไม่พอใจอย่างไร กิเลสตัณหาทั้งสามตัวนี้ล้วนเป็นเพื่อนใจของพวกเราทุกคน อยู่กับเราตั้งแต่เข้าจรดเย็นไม่เคยเว้นว่างจากการกระทำต่อจิต เป็นตัวยุยงส่งเสริมให้มีการกระทำชั่วอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นในเวลาที่เราไม่สติครองใจ กิเลสตัณหา ก็สามารถบังคับให้เจ้าตัวต้องสร้างกรรมชั่วอยู่ตลอดเวลา ส่วนที่ว่าจะเป็นการชั่วประเภทใดนั้น ก็ขึ้นอยู่กับว่าในขณะที่นั้นมีเหตุปัจจัยใดแทรกเข้ามาในชีวิต การมีชีวิตที่ว่างเว้นจากสติจึงเป็นของน่ากลัว เพราะกรรมที่ได้กระทำไปแล้วย่อมมีผลต่อผู้

กระทำ ไม่มีทางหนีพ้นไปได้ โปรตระลึกรู้ว่า กรรมที่ได้กระทำไปโดยปราศจากสติเป็นกรรมชั่ว หรือที่เรามักเรียกว่าเป็นบาปเพียงประการเดียว กรรมดีจะเกิดขึ้นได้ต้องมีสติเป็นฐานรองรับ

ผู้ใดว่างเว้นจากการมีสติ อำนาจแห่งกิเลสตัณหาย่อมมีความรุนแรง มากกว่าคนที่ยังพอมีสติอยู่บ้าง ดังเช่นนักโทษที่ถูกจองจำในคุก ซึ่งได้กระทำผิดนานาประการและถูกเจ้าหน้าที่บ้านเมืองตามจับตัวมาลงโทษตามกบิลเมือง นักโทษในคุกส่วนใหญ่เหล่านี้โดยพื้นฐานย่อมเป็นผู้เห็นห่างจากสภาวะธรรมแห่งสติและปัญญา ไม่รู้ว่าอะไรดีมีคุณประโยชน์แก่ตนเอง ไม่รู้ว่าอะไรชั่วเป็นโทษต่อตนเอง ดำเนินชีวิตห่างไกลจากศีลมีพระธรรม ที่สำคัญนักโทษเหล่านี้ขาดการฝึกฝนจิตใจให้เคยชินกับการยับยั้งชั่งใจต่อการกระทำของอารมณ์ จึงได้ก่อกรรมชั่วโดยมิได้ยั้งคิด ขอเพียงมีความสะใจแก่ตนเองในขณะนั้นก็เพียงพอแล้ว นำประหลาดที่ว่า มีนักโทษในความผิดอุกฉกรรจ์จำนวนมากไม่สามารถยับยั้งตนเองจากการกระทำความชั่วได้ รวบรวมกระทำผิดไปโดยอารมณ์ชั่ววูบที่ขาดการพิจารณาผลดีผลเสียที่จะมีต่อชีวิตตนเองและครอบครัวในอนาคต และด้วยอารมณ์หุนหันพลันแล่นดังกล่าวเพียงชั่วขณะเดียว เขาเหล่านั้นกลับต้องยอมทนทุกข์ทรมานอย่างเจ็บปวดเป็นเวลาอีกหลายสิบปีในคุกตะรางเพื่อชดใช้หนี้กรรมดังกล่าว ในสภาวะที่ต้องจำยอม อดทนและอดกลั้นต่อความยากลำบาก ต้องเผชิญกับความเหงา ความว่าเหว ต้องห่างบ้านและห่างครอบครัว เสียโอกาสในการประกอบอาชีพสุจริตที่อาจกำลังก้าวหน้า แต่กลับถูกดูถูกดูแคลนจากสังคมภายนอกกว่าเป็นคนไร้ค่า จึงนับเป็น เรื่องน่าเสียดายอย่างยิ่ง

ดังนั้นการแก้ไขปัญหาคาการกระทำผิดโดยการนำผู้กระทำผิดมาจองจำในคุกตะราง ย่อมไม่อาจแก้ไขปัญหของสังคมได้แน่นอน เพราะสาเหตุที่ทำให้เกิดการกระทำผิดเป็นเรื่องทางใจ ไม่ใช่ทางกาย เมื่อนำรูปกายของพวกเขามากักขัง บังคับให้เขาฝึกอาชีพที่เขาอาจจำเป็นต้องกระทำ ไม่อาจขัดขืนได้ หรือบังคับให้เขาดำเนินกิจกรรมในหลายรูปแบบที่ไม่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจิตใจ กิจกรรมในเรื่องจำดังกล่าวล้วนไม่สามารถทำให้ผู้กระทำผิดกลายเป็นคนดีของสังคมในภายหลังได้ หลายคนที่พ้นโทษมาแล้วก็ยังกลับไปดำเนินชีวิตที่ผิดกฎหมายเหมือนเดิม ยังเป็นคนที่ไม่รู้บาปบุญคุณโทษร้ายยิ่งไปกว่านั้นคือ บางคนอาจมีจิตใจกล้าแข็งมากขึ้นกว่าเดิมในการทำความชั่วด้วยเหตุแห่งการถูกกักขังเป็นเวลานาน มีโอกาสได้คบค้ากับคนชั่วในคุกจำนวนมาก จึงได้เรียนรู้วิธีการทำชั่วที่สลับซับซ้อนยิ่งขึ้น เป็นต้น เราจึงสรุปได้ว่าคุกตะรางซึ่งทำหน้าที่ขังรูปกายของผู้ต้องโทษ ย่อมไม่สามารถแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของเขาได้แน่นอน

ตัวการที่แท้จริงในการกระทำผิดได้แก่กิเลสตัณหาของผู้กระทำผิด ไม่ใช่รูปร่างของเขา เรานำรูปกายมาขังก็ไม่ได้ช่วยแก้ไขปัญหอะไรได้ แต่ในเมื่อสภาวะแห่งชีวิตจะต้องมีรูปและนามอยู่ด้วยกัน การฝึกรบมบ่มนิสัยของผู้กระทำผิดให้เป็นคนดีในสังคมจึงต้องเริ่มต้นที่การพัฒนา

จิตใจของเขาเป็นหลัก เช่น มีกิจกรรมสอนธรรมะในเรือนจำเป็นประจำ สอนให้ผู้ถูกจองจำรู้ว่า อะไรคือบาป อะไรคือบุญ มีการปฏิบัติธรรมเป็นกิจวัตรประจำวัน มีการสอบอารมณ์ของนักโทษทุกสัปดาห์ มีเจ้าหน้าที่สอนธรรมประจำเรือนจำ ซึ่งพร้อมที่จะให้คำปรึกษาปัญหาชีวิตแก่ผู้ต้องขังแต่ละรายในเวลาที่เขาต้องการ หาทางแก้ปัญหาความเครียดและความฟุ้งซ่านของผู้ต้องโทษโดยใช้ธรรมะเป็นอุปกรณ์สำคัญ สอนให้เขามีที่พึ่งทางใจ อันได้แก่ พระรัตนตรัยทั้งสาม และเมื่อความจริงของชีวิตได้ปรากฏขึ้น แม้เพียงแวบเดียวในใจของผู้ต้องโทษ เขาจะเกิดความรู้สึกในความผิดที่ได้กระทำความในอดีต เกิดความกลัวบาปกรรม เพราะในขณะนั้นได้มีปัญญาารู้แล้วว่า ผลของกรรมมีอยู่จริง ผลดีเกิดจากกรรมดี ผลชั่วเกิดจากกรรมชั่ว ความดี ความชั่วเมื่อปรากฏขึ้นแล้วไม่อาจปิดผลกรรมให้แก่ผู้ใดได้ เมื่อผู้กระทำผิดมีปัญญาในขั้นนี้แล้ว ย่อมจะไม่กระทำความผิดอีกต่อไปแม้พ้นจากการจองจำในคุกไปแล้ว

"พอเห็นรูป สติก็หลงหลุด ด้วยมัวใส่ใจแต่นิมิตหมายที่น่ารัก แล้วก็มิจิตกำหนดจิตใจ เสวยอารมณ์แล้วก็ สยบอยู่กับอารมณ์นั่นเอง เวทนาหลากหลายอันก่อกำเนิดขึ้นจากรูปขยายตัวเพิ่มขึ้น จิตของเขาก็ค่อยถูกกระทบ กระทั่งทั้งกับความอยากและความยุ่งยากใจ จิตของปุถุชนนั้นไซ้รั ก็เป็นเช่นนั้นเอง"